

УДК 343

О. Шнирко

CONSTITUENT ELEMENTS OF A CRIME KNOWINGLY ILLEGAL DETENTION, ATTACHMENT, HOUSE ARREST OR CUSTODY (PART 3, ARTICLE 371 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

О.С. Шнирко

*аспірант кафедри кримінального права,
кримінології, цивільного та господарського права
ВНЗ «Національна академія управління»*

КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ЗЛОЧИНУ ЗАВІДОМО НЕЗАКОННІ ЗАТРИМАННЯ, ПРИВІД, ДОМАШНІЙ АРЕШТ АБО ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ (ЧАСТИНА 3 СТАТТІ 371 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Постановка проблеми. Кваліфікуючі ознаки злочину, передбаченого ч. 3 ст. 371 КК України, не отримали до цього часу свого належного з'ясування в юридичній літературі. Ці ознаки та їх розуміння мають важливе значення для теорії кримінального права, а також у правозастосовній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кваліфікуючі ознаки такого злочину, як завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою певною мірою досліджували такі вчені, як: В.І. Борисов, В.І. Тютюгін, В.П. Тихий, М.І. Мельник, М.І. Панов, В.І. Суботіна, Р.І. Мельник. проте їх дослідження відбувалися на нормах застарілого Кримінального процесуального кодексу України (враховуючи на бланкетність диспозиції ст. 371 КК України).

Мета статті полягає у дослідженні кваліфікуючих ознак злочину, передбаченого ч. 3 ст. 371 КК України.

Основні результати дослідження. Загально визнаним є те, що склади злочинів розрізняють за ступенем суспільної небезпечності, що в них фіксується законодавцем [1, с. 52]. Виділяють основні і додаткові склади [1, с. 52]. У нашому випадку основним слід називати такий склад злочину, який за допомогою об'єктивних і суб'єктивних ознак суспільно небезпечного діяння – завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою, відображений в чч. 1 та 2 ст. 371 КК України. Серед додаткових виділяють кваліфіковані і привілейовані склади. У нашому дослідженні до кваліфікованих складів злочину належать ті, що зазначені у ч. 3 ст. 371 КК України, які сформульовані законодавцем за суспільною небезпечністю, де суспільна небезпечність діянь відповідає такому законодавчому формулюванню: «Дії,

передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки або були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах» [2].

Науковці приділяють значну увагу поняттю обтяжуючих обставин, що містяться в ст. 67 КК України [2]. Обтяжуючі обставини виходять за межі складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 371 КК України, і є підставою для суду в призначенні більш суворого покарання в межах санкції Особливої частини КК України, проте буває й так, що певна обтяжуюча обставина знаходить своє закріплення як кваліфікуюча ознака конкретного складу злочину. У таких випадках суд не може враховувати її при призначенні покарання як таку, що його обтяжує (ст. 67 КК України). Це положення знайшло своє підтвердження в абз. 2 п. 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 № 7 (із змінами і доповненнями, внесеними постановами Пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 № 18, від 12.06.2009 № 8, від 06.11.2009 № 11) [3, с. 68].

Отже, ч. 3 ст. 371 КК України передбачає кримінальну відповідальність за: «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки або були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах» [2].

Для з'ясування кваліфікуючих ознак цього злочину необхідно визначитися з термінологією, яку законодавець використовує у диспозиції ч. 3 ст. 371 КК України. Це стосується термінів «Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, або були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах» [2]. У попередніх наших публікаціях, які стосуються об'єктивної сторони злочинів, передбачених чч. 1 та 2 ст. 371 КК України, ми вже дослідили об'єктивну сторону цього злочину, тому деякі положення можемо використати для розкриття кваліфікуючих ознак у пропонованому дослідженні.

Нормативні положення щодо застосування такого запобіжного заходу, як затримання підозрюваного, обвинуваченого на підставі ухвали слідчого судді, суду (стст. 187–191 КПК України), передбачають їх правомірність, проте варто виокремити ті, що свідчать про завідомо незаконне затримання [4]. Так, особи, які здійснюють кримінальне провадження, ігнорують приписи ст. 177 КПК: 1) коли такий запобіжний захід застосовується не до підозрюваного, обвинуваченого або засудженого; 2) коли такий запобіжний захід застосовується не з метою запобігти спробам: а) переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; б) знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; в) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; г) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; д) вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується. Крім того, затримання особи буде незаконними, коли відсутні підстави застосування такого запобіжного заходу: 1) відсутність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення; 2) відсутність ризиків, які дають

достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може здійснювати дії, передбачені ч. 1 ст. 177 КПК. Також незаконність затримання буде мати місце, коли слідчий, прокурор ініціюють застосування цього запобіжного заходу без наявності для цього підстав, передбачених Кодексом. Не може застосовуватися такий запобіжний захід, як затримання особи, щодо якої є заяви, скарги, повідомлення або оперативно-розшукові дані про вчинення нею кримінального правопорушення, але вона, відповідно до ст. 276 КПК, не є підозрюваною або обвинуваченою, як і до інших учасників кримінального провадження (свідків, потерпілих) [5, с. 383].

Затримання особи також буде незаконним тоді, коли при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу, крім наявності ризиків, зазначених у ст. 177 КПК, слідчий суддя, суд на підставі надання сторонам кримінального провадження матеріалів не оцінює в сукупності всі обставини, у тому числі: 1) вагомість наявних доказів про вчинення підозрюваним кримінального правопорушення; 2) тяжкість покарання, що загрожує відповідній особі у разі визнання підозрюваного, обвинуваченого винним у кримінальному правопорушенні, у вчиненні якого він підозрюється, обвинувачується; 3) вік і стан здоров'я підозрюваного, обвинуваченого; 4) міцність соціальних зв'язків підозрюваного, обвинуваченого в місці його постійного проживання, у тому числі наявність у нього родини й утриманців; 5) наявність у підозрюваного, обвинуваченого постійного місця роботи або проживання; 6) наявність судимості у підозрюваного, обвинуваченого. Крім того, затримання особи буде незаконним, коли виноситься ухвала слідчим суддею, судом з недотриманням приписів ст. 184 КПК України. Незаконним вважатиметься затримання, коли слідчий, прокурор у клопотанні про застосування запобіжного заходу (затримання особи) використовують факт завідомо неправдивих обставин. Затримання особи буде незаконним, коли після отримання дозволу чи після подання клопотання про його застосування виникли нові обставини, з урахуванням яких питання про затримання потребує перегляду: а) коли прокурор не відкликає клопотання про застосування запобіжного заходу або дозвіл про утримання, хоча йому стали відомі обставини, що виключають обґрунтовану підозру у вчиненні особою кримінального правопорушення (коли вимоги ст. 185 КПК ігноруються); б) коли слідчий, прокурор не доповнюють, не змінюють клопотання новим, хоча знають про нові обставини, що можуть вплинути на вирішення судом про застосування затримання [4]. Незаконним вважається затримання особи, коли такий запобіжний захід застосовується з метою домогтися від підозрюваного певних свідчень щодо його причетності до кримінального правопорушення чи викриття у вчиненні кримінального правопорушення інших осіб або як карі за кримінальне правопорушення [5, с. 381]. Незаконним також буде застосування такого запобіжного заходу, як затримання неповнолітнього. Крім того, незаконним є винесення ухвали слідчим суддею, судом, а також здійснення затримання з метою приводу підозрюваного, обвинуваченого, коли такі не з'явилися за викликом суду і слідчому судді або суду буди відомі поважні причини не з'явлення такої особи (ч. 3 ст. 187 КПК) [4]. Важливо знати, що затримання особи вважатиметься незаконним, коли слідчий у клопотанні про затри-

мання з метою приводу викладає завідомо неправдиві дані, що є підставою для ухвалення рішення про затримання (такі дії утворюють готування до злочину, відповідальність за вчинення якого передбачена ч. 1 ст. 371 КК України). Такі самі стадії цей злочин проходить і в разі вчинення зазначених дій прокурором, коли він направляє клопотання слідчому судді, суду. Незаконним буде затримання підозрюваного, обвинуваченого з метою приводу без ухвали слідчого судді, суду. Також незаконним є затримання особи за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, про затримання особи з метою приводу для застосування запобіжного заходу не у зв'язку з взяттям підозрюваного, обвинуваченого під варту. Незаконним є затримання особи з метою приводу за ухвалою, яка не відповідає вимогам ст. 190 КПК України. Незаконним вважається затримання на підставі ухвали слідчого судді, суду з метою приводу, яке полягає в утримуванні підозрюваного, обвинуваченого більше 36 годин під вартою або без мети доставити його до слідчого судді, який виніс йому таку ухвалу, що не відповідає вимогам ст. 191 КПК України.

Затримання особи без ухвали слідчого судді, яке поділяється на законне затримання (ст. 207 КПК) та затримання уповноваженого службовою особою (ст. 208 КПК). Відповідно до ст. 207 КПК зазначається, що ніхто не може бути затриманий без ухвали слідчого судді, суду, крім випадків, передбачених цим кодексом. Згідно з ч. 2 цієї статті, кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу, крім осіб, зазначених у ст. 482 цим Кодексом: 1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення; 2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безпосереднього переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні [4]. Виходячи з положень ч. 2 цієї статті, незаконним є затримання, яке суперечить приписам ч. 2 ст. 207 КПК. Крім того, незаконним вважається затримання, коли особа затримала людину без мети доставлення до уповноваженої службової особи або яка негайно не повідомила уповноважену службову особу про затримання або місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення [4].

Важливо звернути увагу на те, що затримання уповноваженою службовою особою вважається незаконним в тому випадку, коли воно суперечить приписам ст. 208 КПК. Наприклад, коли уповноважена службова особа без ухвали слідчого судді, суду: 1) затримала особу, яку не застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення; 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину відсутні очевидці, потерпілі або відсутня сукупність очевидних ознак на тілі, на одязі чи місці події, які не свідчать про те, що ця особа вчинила злочин (про що має бути складений протокол відповідно до ст. 104 та 209 цього Кодексу) [4]. Згідно з приписами ч. 2 цієї ж статті, незаконним вважається затримання уповноваженою службовою особою, коли вона затримала особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачено основне покарання у вигляді штрафу в розмірі менше, ніж три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу. У цьому контексті слід зазначити, що незаконним буде затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу

України при виконанні ним службових обов'язків і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей за відсутності офіційних представників цього органу. Крім того, незаконним вважається затримання особи без ухвали слідчого судді, суду, коли воно перевищило 72 години з моменту затримання.

Незаконним буде затримання у разі ігнорування вимог ст. 208 КПК України про підстави затримання, у разі ігнорування припису ст. 204 КПК України, згідно з яким до підозрюваного, обвинуваченого застосовано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою Підозрюваний, обвинувачений не може бути затриманий без дозволу слідчого судді, суду у зв'язку з підозрою або обвинуваченням у тому ж кримінальному правопорушенні. Затримання неповнолітнього вважається у всіх випадках незаконним, окрім затримання, яке, відповідно до ч. 2 ст. 492 КПК України, може застосовуватися лише у разі, якщо він підозрюється або обвинувачується у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, за умови, що застосування іншого запобіжного заходу не забезпечить запобігання ризикам, зазначеним у ст. 177 КПК України. Не може бути затриманий депутат України без згоди Верховної Ради України ч. 1 ст. 271 КПК України [39], оскільки, згідно з положеннями гл. 37 КПК України, затримання судді або народного депутата здійснюється в особливому порядку і неможливе без згоди Верховної Ради України (чч. 1 і 2 ст. 481 КПК України) [4]. Незаконним вважається затримання уповноваженою службовою особою при кримінальному провадженні на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському, річковому судні, що перебуває за межами України, на повітряному судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальними знаком України, яке суперечить вимогам стст. 519, 520, 522 КПК України. Крім того, незаконним є затримання особи, яке відбувається всупереч вимог стст. 582, 206 КПК України та без урахування особливостей, встановлених приписами розділу IX цього Кодексу. Також затримання викликаної особи на підставі запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу свідчить, що така особа не може бути затримана як з приводу кримінального правопорушення, яке є предметом цього кримінального провадження, так і за будь-яке інше кримінальне правопорушення, вчинене до перетинання державного кордону України (при в'їзді в Україну). Затримання особи, яка користується дипломатичним імунітетом (кримінальне провадження щодо особи, яка користується дипломатичним імунітетом, може здійснюватися за правилами КПК лише за згодою такої особи або за згодою компетентного органу держави, яку представляє така особа, у порядку, передбаченому законодавством України та міжнародними договорами (ч. 2 ст. 6 КПК України) [6, с. 896–901]. Особа, яка затримує особу, що користується дипломатичним імунітетом, порушує вказані норми. Таке затримання вважається незаконним [6, с. 896–901].

Стосовно дій, які свідчать про незаконність приводу, то виходячи з приписів ч. 3 ст. 140 КПК України, можна стверджувати, що незаконним буде привід, який застосовується до інших учасників процесу, крім свідка, обвинуваченого та підозрюваного [4]. Незаконним також буде привід, який застосований до неповнолітнього свідка, вагітної жінки як свідка, свідків-інвалідів першої

або другої груп, свідків-осіб, які одноосібно виховують дітей віком до шести років або дітей-інвалідів, свідків-осіб, які згідно із цим Кодексом не можуть бути допитані як свідки [4]. Також незаконним буде привід співробітника кадрового складу розвідувального органу України під час виконання ним своїх службових обов'язків за відсутності офіційних представників нього органу [4].

У приписах ч. 2 ст. 65 КПК України зазначаються особи, які не можуть бути допитані як свідки: 1) захисник, представник потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, законний представник потерпілого, цивільного позивача у кримінальному провадженні – про обставини, які їм стали відомі у зв'язку з виконанням функцій представника чи захисника; 2) адвокати – про відомості, які становлять адвокатську таємницю; 3) нотаріуси – про відомості, які становлять нотаріальну таємницю; 4) медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя особи – про відомості, які становлять лікарську таємницю; 5) священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих; 6) журналісти – про відомості, які містять конфіденційну інформацію професійного характеру, надану за умови нерозголошення авторства або джерела інформації; 7) професійні судді, народні засідателі та присяжні – про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків кримінального провадження щодо прийняття суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, ухвали; 8) особи, які брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення в кримінальному провадженні, – про обставини, які стали їм відомі у зв'язку з участю в укладенні та виконанні угоди про примирення; 9) особи, до яких застосовані заходи безпеки, – щодо дійсних даних про їх особи; 10) особи, які мають відомості про дійсні дані про осіб, до яких застосовані заходи безпеки, – щодо цих даних [4]. Зважаючи на вищевикладене, привід до цих осіб як свідків буде незаконним (ч. 3 ст. 140 КПК України) [4]. Крім того, не можуть без їх згоди бути допитані як свідки особи, які мають право дипломатичної недоторканності, а також працівники дипломатичних представників – без згоди представника дипломатичної установи (ч. 4 ст. 65 КПК України) [4]. Крім того, незаконним буде привід свідка, підозрюваного, обвинуваченого без ухвали слідчого судді або суду (ч. 2 ст. 140 КПК України) [4]. Привід свідка, підозрюваного, обвинуваченого вважатиметься незаконним, якщо були відсутні підстави для такого приводу (ч. 1 ст. 139 КПК України), а також були поважні причини неприбуття особи на виклик, передбачені пп. 1–8 ст. 138 КПК України [4]. Незаконним вважатиметься привід, коли клопотання про здійснення приводу не оформлене згідно зі ст. 141 КПК України та не розглянуте слідчим суддею або судом з дотриманням приписів ст. 142 КПК України [4]. Крім того, незаконним є привід за фальсифікованим клопотанням слідчого, згодженим з прокурором.

До завідомо незаконного домашнього арешту слід віднести такі дії: 1) застосування до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину такого запобіжного заходу, за вчинення якого законом передбачено покарання більш м'яке, ніж позбавлення волі (ст. 181 КПК); 2) коли такий

запобіжний захід, як домашній арешт був застосований з метою застосування покарання особи за кримінальний проступок (ст. 299 КПК); 3) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт застосований до особи з метою добитися показань стосовно причетності такої особи до кримінального правопорушення (ст. 177 КПК); 4) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт застосований до особи за злочин санкція статті КК України покарання у вигляді позбавлення волі не містить; 5) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований до судді до ухвалення обвинувального вироку суду, який здійснено без згоди Верховної Ради України (ч. 1 ст. 482 КПК); 6) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований стосовно народного депутата України (ч. 2 ст. 482 КПК); 7) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований в ході кримінального провадження всупереч вимогам КПК України; 8) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований на підставі ухвали про його обрання в якій була викривлена (сфальсифікована) суть і правова кваліфікація діяння; 9) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований на підставі ухвали про його обрання в якій зазначаються сфальсифіковані обставини, які свідчать про недостатність більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризикам, передбачених ст. 177 КПК; 10) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований на підставі ухвали, в якій зроблені посилання на сфальсифіковані докази, які обґрунтовують обставини, які впливають на обов'язковість застосування цього заходу; 11) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований до осіб (особи), щодо яких є заяви, скарги, повідомлення або оперативно-розшукові дані про вчинення ними кримінального правопорушення, але вони відповідно до ст. 276 КПК України не були підозрюваними або обвинуваченими, як і до інших учасників кримінального провадження (свідків, потерпілих); 12) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований до осіб (особи), на підставі ухвали про застосування такого запобіжного заходу, винесеної слідчим суддею або судом за відсутності наявності обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення (ст. 177 КПК); 13) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований до осіб (особи), на підставі ухвали про застосування такого запобіжного заходу, винесеної слідчим суддею або судом за відсутності наявності ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може здійснити дії, передбачені частиною першою цієї статті (ст. 177 КПК); 14) коли такий запобіжний захід, як домашній арешт був застосований на підставі ухвали про застосування такого запобіжного заходу, винесеної слідчим суддею або судом на підставі доказів здобутих не у визначеному КПК України порядку (ст. 86 КПК) тощо.

Тримання особи під домашнім арештом не може перевищувати двох місяців. У разі необхідності строк тримання особи під домашнім арештом може бути продовжений за клопотанням прокурора в межах строку досудового розслідування в порядку, передбаченому ст. 199 цього Кодексу. Сукупний строк тримання особи під домашнім арештом під час досудового розслідування не може перевищувати шести місяців. Після закінчення цього строку ухва-

ла про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту припинила свою дію і запобіжний захід вважається скасованим» [4]. Якщо строки дії ухвали слідчого судді про тримання особи під домашнім арештом після двох місяців не продовжені, то такий захід вважається автоматично таким, що сплинув, і дія ухвали припиняє свою дію. Це підтверджують також В.О. Попелюшко [7, с. 411], Л.Д. Удалова, О.Ю. Хабло [8, с. 180].

Враховуючи те, що згідно з ч. 4 ст. 176 КПК України «запобіжні заходи застосовуються: під час досудового розслідування слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженим з прокурором, або за клопотанням прокурора, а під час судового провадження – судом за клопотанням прокурора» [4], а також те, що ч. 2 ст. 371 КК має бланкетну диспозицію, можна констатувати, що обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього злочину є час виникнення злочину. Однак, як зазначається у літературі, доцільно було б уточнити, що під часом виникнення злочину необхідно розуміти час доби, року, неділі, місяця, конкретний період, коли відбувається подія злочину [9, с. 158]. Такий запобіжний захід, як домашній арешт обирається під час досудового слідства або під час судового провадження, а тому завідомо незаконний домашній арешт відбувається під час проведення кримінального провадження.

Аналіз існуючих поглядів на такий запобіжний захід як завідомо незаконне тримання під вартою надає нам можливість виокремити позитивні положення стосовно дій і бездіяльності з їх конкретизацією: 1) коли такий запобіжний захід застосовується до особи, яка підозрюється, обвинувачується у вчиненні злочину, за який за законом передбачено до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено основне покарання у вигляді штрафу в розмірі менше трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, – виключно у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 цього Кодексу, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений не виконав обов'язки, покладені на нього при застосуванні іншого, раніше обраного запобіжного заходу; 2) коли такий запобіжний захід застосовується до особи, яка підозрюється, обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено основне покарання у вигляді штрафу менше трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, – виключно у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує; 3) коли такий запобіжний захід застосовується до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян, та прокурором не доведено наявності підстав, передбачених статтею 177 КПК, а також не було доведено, що підозрюваний, обвинувачений не виконав обов'язки, покладені на нього при застосуванні іншого, раніше обраного запобіжного заходу; 4) коли такий запобіжний захід застосовується до раніше судимої особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за яким законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років, але прокурором не було доведено

наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК, а також не було доведено, що, перебуваючи на волі, ця особа переховувалася від органу досудового розслідування чи суду, перешкождала кримінальному провадженню, або їй було повідомлено про підозру у вчиненні іншого злочину; 5) коли такий запобіжний захід застосовується до раніше несудимої особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років, але прокурором не доведено наявності підстав, передбачених статтею 177 КПК, а також не було доведено, що перебуваючи на волі ця особа переховувалася від органу досудового розслідування чи суду, перешкождала кримінальному провадженню або їй повідомлено про підозру у вчиненні іншого злочину; 6) коли такий запобіжний захід застосовується до раніше несудимої особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні (п. 3 ч. 1 ст. 541 КПК), яке здійснюється з порушенням порядку та правил, передбачених ст. 583 КПК; 7) тримання під вартою осіб, які транзитно перевозяться територією України чи тимчасово видані в Україну, за відсутності рішення компетентного органу іноземної держави про тримання особи під вартою або про призначення їй покарання у виді позбавлення волі (ч. 5 ст. 565, ст. 550 КПК); 8) тримання під вартою викликаної особи. До такої особи не може бути обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою як з приводу кримінального правопорушення, яке є предметом цього кримінального провадження, так і за будь-яке інше кримінальне правопорушення, вчинене до перетинання державного кордону України (при в'їзді в Україну). У цьому (ст. 566 КПК); 9) незаконною буде така дія, як обрання запобіжного заходу тримання під вартою підозрюваному або обвинуваченому при порушенні порядку продовження його строків; 10) незаконним буде тримання під вартою у місцях, не передбачених законом (в кабінеті слідчого, у підвалі будівлі поліції).

До вчинення злочину завідомо незаконного тримання під вартою шляхом бездіяльності слід віднести: 1) тримання під вартою особи, коли відпала необхідність у запобіжних заходах взагалі (наприклад, у ході слідства доведена невинуватість особи, а її не випускають з місць тримання під вартою); 2) у випадку невиконання вимог закону «Про попереднє ув'язнення» про звільнення осіб, щодо яких як запобіжний засіб обрано взяття під варту; 3) у порушенні строків його здійснення запобіжного заходу тримання під вартою (наприклад, утримання особи під вартою понад строки, встановлені ст. 197 КПК).

Крім таких обов'язкових ознак об'єктивної сторони цього злочину, як діяння (дії або бездіяльності), для злочину завідомо незаконне тримання під вартою характерна обов'язкова така ознака об'єктивної сторони, як час вчинення злочину. Це підтверджується ч. 4 ст. 176 КПК, де зазначається, що запобіжні заходи застосовуються під час досудового розслідування або під час судового провадження.

Аналізуючи кваліфікуючі ознаки злочину, передбаченого ч. 3 ст. 371 КК України, слід зазначити, що за ознакою «... якщо вони спричинили тяжкі наслідки» [2] ці злочини відносяться до так званих діянь з матеріальним складом, тобто вони мають такі обов'язкові ознаки об'єктивної сторони, як дії, бездіяльність суспільно-небезпечні наслідки, необхідний причинний зв'язок інших діянь, а також час вчинення злочину. Стосовно діяння у цих злочинах і

часу його вчинення ми визначилися. Інші злочини в ч. 3 цієї статті відносяться до діянь з формальним складом. Проте як свідчить наше дослідження, що завідомо незаконне затримання або тримання під вартою може вчинятися як шляхом дії, так і шляхом бездіяльності, тому в ч. 3 ст. 371 КК слід вказати «Діяння, передбачені чч. 1 та 2 цієї статті...»

Важливо з'ясувати зміст поняття «тяжкі наслідки», передбачені ч. 3 ст. 371 КК України. Так, В.І. Пютюгін до тяжких наслідків відносить, зокрема, самогубство потерпілого, тяжке захворювання, втрату майна, загибель близьких тощо [10, с. 843]; П.А. Воробей, О.М. Грудзор під тяжкими наслідками розуміють спричинення внаслідок незаконних затримання, приводу, домашнього арешту, тримання під вартою смерті, самогубства потерпілого, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень (тяжких захворювань) одній особі, середньої тяжкості тілесних ушкоджень – двом чи більше особам, завдання потерпілому великої матеріальної шкоди (щодо спричинення наслідків можлива лише необережна вина) [11, с. 906]; А.М. Бойко поняття «тяжкі наслідки» відносить до оціночних, їх визначення здійснюється судом у кожному конкретному випадку залежно від обставин справи (це може бути: самогубство особи, її тяжке захворювання, позбавлення життя підозрюваного чи обвинуваченого іншими затриманими або ув'язненими тощо) [12, с. 1094]; О.А. Чуваков, Д.І. Крупко стверджують, що під тяжкими наслідками розуміють завдання в результаті вчинення дій, що розглядаються, серйозної шкоди інтересам правосуддя, правам та інтересам громадян (наприклад, самогубство чи тяжка хвороба потерпілого тощо) [13, с. 777]; Ю.В. Александров заявляє, що питання про наявність тяжких наслідків, вирішується у кожному конкретному випадку з врахуванням реальної шкоди, яка настала (це може бути самогубство потерпілого або його близьких родичів, тяжке систематичне або психічне захворювання вказаних осіб, розкрадання іншими особами майна потерпілого тощо) [14, с. 806]; автори Науково-практичного коментаря до Кримінального кодексу України за ред. В.Г. Гончаренка, М.О. Потєбенька до тяжких наслідків відносять замах на самогубства, самогубство, звільнення з роботи, захворювання на душевну хворобу, заподіяння значної матеріальної шкоди [15, с. 751]; М.І. Ковальов заявляє, що тяжкі наслідки варто було б указувати більш конкретно, а не в загальних рисах (вказувати перелік конкретних наслідків, які, на думку законодавця, можуть призвести до особливо тяжкого результату) [16, с. 83]; Ю.П. Попова наполягає на тому, що до тяжких наслідків слід віднести: замах на самогубство, самогубство, тяжку шкоду здоров'ю, майнову шкоду у великому розмірі або інші тяжкі наслідки [17, с. 115]; Р.І. Мельник упевнений, що до змісту тяжких наслідків завідомо незаконних затримання, арешту та тримання під вартою слід віднести ряд наслідків, які відносяться до числа тяжких: це самогубство чи замах на самогубство потерпілого, його тяжке соматичне або психічне захворювання, загибель важкохворих близьких, які залишилися без нагляду внаслідок взяття потерпілого під варту, позбавлення його життя іншими затриманими чи заарештованими, втрата потерпілим майна, що сталося внаслідок арешту, втрата роботи та інші наслідки, прирівнювані за вагою до перелічених вище [20, с. 111–112].

Аналіз існуючих точок зору дає змогу виокремити позитивні положення стосовно такого наслідку вчинення цього злочину, як «тяжкі наслідки» (ч. 3 ст. 371): 1) замах на самогубство, самогубство, тяжке захворювання, тяжкі тілесні ушкодження, загибель важкохворих близьких, які залишилися без нагляду, позбавлення життя такої особи іншими затриманими чи заарештованими; 2) завдання потерпілому великої матеріальної шкоди.

Склад злочину, закріплений в ч. 3 ст. 371 за ознакою «тяжкі наслідки», є матеріальним, тобто для визнання його закінченим вимагається настання зазначених вище наслідків. Кримінальна відповідальність за певні шкідливі наслідки можлива тільки при наявності необхідного причинного зв'язку між діянням особи і наслідками, що настали. Необхідний причинний зв'язок є невід'ємною ознакою об'єктивної сторони злочину з матеріальним складом. При цьому причинний зв'язок повинен володіти (мати) належними (властивими) йому критеріями. Це означає, що завідомо незаконні затримання, привід, привід, домашній арешт або тримання під вартою повинно не тільки передувати настанню тяжким наслідкам за часом, але й виступати (бути) головною, вирішальною умовою, закономірно, з необхідністю настання тяжких наслідків.

Стосовно таких кваліфікуючих ознак, передбачених ч. 3 ст. 371 КК України, як «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони... були вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах» [2] в юридичній літературі існують такі судження: 1) П.А. Воробей, О.М. Грудзор заявляють, що корисливі мотиви – це спонукання винного до отримання будь-якої матеріальної вигоди чи позбавлення матеріальної залежності (зобов'язання) як ним особисто, так і іншою особою [11, с. 906]. Якщо особа одержала за завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою неправомірну вигоду, вчинене потребує додаткової кваліфікації за ст. 368 КК [11, с. 906]; 2) В.І. Пютюгін запевняє, вчинення цього злочину з корисливих мотивів означає прагнення одержати майнову вигоду чи позбуття матеріальних витрат [10, с. 843]; 3) Ю.В. Александров упевнений, що вчинення цього злочину з корисливих мотивів – це може бути: одержання грошей чи іншого матеріального заохочення від заінтересованих у цьому злочині осіб [18, с. 575]; 4) автори Науково-практичного коментаря за ред. М.О. Потебенька, В.Г. Гончаренка під вчиненням цього злочину з корисливих мотивів розуміють бажання винного отримати матеріальну вигоду [15, с. 751]; 5) А.С. Беніцький, Р.М. Шеховцов – стверджують, що вчинення цього злочину з корисливих мотивів передбачає, коли особа прагне здобути незаконну матеріальну або іншу вигоду майнового характеру [19, с. 673].

Аналіз поглядів на таку кваліфікуючу ознаку цього злочину, як вчинення його з корисливих мотивів дає змогу виокремити такі позитивні положення: 1) це спонукання винного до отримання будь-якої матеріальної вигоди чи позбавлення матеріальної залежності (зобов'язання) як винною особою, так і іншою особою; 2) це одержання грошей чи іншого матеріального заохочення від зацікавлених осіб.

Отже, вчинення цього злочину з корисливих мотивів означає: спонукання винного до отримання будь-якої матеріальної вигоди: заволодіти грошима, коштовностями, цінними паперами, майном, одержати майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків або досягти іншої матеріальної вигоди.

Щодо такої кваліфікуючої ознаки злочину, передбаченого ч. 3 ст. 371 КК України, як «дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони... були вчинені... в інших особистих інтересах» [2] існують такі погляди: 1) А.С.Беніцький, Р.М. Шеховцов стверджують, що вчинення цього злочину в інших особистих інтересах проявляється в тому, коли особа прагне задовольнити потребу майнового або немайнового характеру (неправильно зрозумілі інтереси служби, заздрість, помста, прагнення допомогти товаришу тощо) [19, с. 673]; 2) Ю.В. Александров заявляє, що під іншими особистими інтересами слід розуміти кар'єристські або інші низькі спонукання тощо [18, с. 575]; 3) В.І. Тютюгін упевнений, що під іншими особистими інтересами слід розуміти: прагнення просунутися за службою, отримати нагороду, чергове звання тощо [10, с. 843]; 4) П.А. Воробей, О.М. Грудзор під іншими особистими інтересами розуміють будь-які (за винятком корисливих) спонукання до вчинення злочину особистого характеру (наприклад, поліпшити показники службової діяльності, помститися, продемонструвати власну значимість) [11, с. 906].

Аналіз існуючих точок зору на таку кваліфікуючу ознаку, передбачену ч. 3 ст. 371 КК України, як вчинення цього злочину «в інших особистих інтересах» дає нам можливість виокремити такі позитивні положення: 1) це будь-які (за винятком корисливих) спонукання до вчинення злочину особистого характеру (наприклад, поліпшити показники службової діяльності, помститися, продемонструвати власну значимість); 2) прагнення задовольнити потребу немайнового характеру (неправильно зрозумілі інтереси служби, заздрість, прагнення допомогти товаришу); 3) прагнення просунутися за службою, отримати нагороду, чергове звання. Певною мірою ці питання знайшли відображення і в кримінально-правовій літературі зарубіжних держав [21; 22; 23; 24; 25], але дослідження цієї проблематики триває.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна стверджувати: 1) що завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою повинні не тільки передувати настанню тяжких наслідків за часом, але й повинно виступати головною, визначальною умовою, закономірно, з необхідністю тягти за собою настання тяжких наслідків; 2) стосовно такої ознаки (наслідків), як: а) тяжкі наслідки, то під ними слід розуміти: замах на самогубство, самогубство, тяжке захворювання, тяжкі тілесні ушкодження, загибель важкохворих близьких, які залишилися без догляду, позбавлення життя такої особи іншими затриманими тощо; б) спричинення потерпілому великої матеріальної шкоди; 3) склад злочину закріплений в ч. 3 ст. 371 КК, за ознакою «тяжкі наслідки» є матеріальними, тобто злочин вважається закінченим з моменту настання таких наслідків; 4) під такою кваліфікуючою ознакою, як вчинення злочину з корисливих мотивів слід розуміти: спонукання винного до отримання будь-якої матеріальної вигоди (заволодіти грошима, коштовностями, цінними паперами, майном, одержати майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків або досягти іншої матеріальної вигоди); 5) під вчиненням цього злочину в інших особистих інтересах слід розуміти: поліпшення показників службової діяльності, помститися, продемонструвати власну значимість, неправильно зрозумілі інтереси, заздрість, прагнення допомог-

ти товарищу, прагнення просунутися за службою, отримати нагороду, чергове звання тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Благов Е.В.* Общая часть уголовного права в 20 лекциях: [курс лекций] / Е.В. Благов. – М. : Юрлит-информ, 2012. – 344 с.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної ради України – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова пленуму Верховного Суду України № 7 від 24 жовтня 2003 року (із змінами і доповненнями внесеними постановами Пленуму Верховного Суду України № 18 від 10 грудня 2004 року № 8 від 12 червня 2009 року № 11 від 06.11. 2009) // Постанови пленуму Верховного суду України у кримінальних справах. – [2-ге видання]. – К. : Алерта; ЦУЛ, 2011. – С. 68–85.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України від 08.03.2013. – № 9–10 – Ст. 474.
5. *Удалова Л.Д.* Заходи забезпечення кримінального провадження / Л.Д. Удалова // Кримінальний процес [текст]: підручник; за заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – С. 163–210.
6. *Осадчий В.І.* Злочини проти правосуддя / В.І. Осадчий, С.С. Чернявський // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченка, В.В. Чернея. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – С. 895–969.
7. *Попелюшко В.О.* Запобіжні заходи, затримання особи / В.О. Попелюшко // Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар; за заг. ред. професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумика. – К. : Юстіан, 2012. – С. 401–462.
8. *Удалова Л.Д.* Заходи забезпечення кримінального провадження / Л.Д. Удалова, О.Ю. Хабло // Кримінальний процес [текст]: підручник; за заг. ред. В.В. Коваленка, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – С. 163–210.
9. *Матвійчук В.К.* Теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової охорони навколишнього природного середовища: Монографія. – К. : Національна академія управління, 2011. – 368 с.
10. *Тютюгін В.І.* Коментар до ст. 371 КК України // В.І. Тютюгін // Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Т. 2. – Х. : Право, 2013. – С. 841–843.
11. *Воробей П.А.* Злочини проти правосуддя / П.А. Воробей, О.М. Грудзор // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О.М. Дисунєї, А.В. Савченка, В.В. Чернея. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – С. 895–968.
12. *Бойко А.М.* Коментар до ст. 371 КК України / А.М. Бойко // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 9-те вид., переробл. та допов. – К. : Юридична думка, 2012, – С. 1093–1095
13. *Чуваков О.А.* Преступление против правосудия / О.А. Чуваков, Д.И. Крупко // Уголовный кодекс Украины. Комментарий; под. ред. Ю.А. Кармазина и Е.Л. Стрельцова. – Х. : ООО «Одиссей», 2001. – С. 774–835
14. *Александров Ю.А.* Злочини проти правосуддя / Ю.А. Александров // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України; за ред. С.С. Яценка. – К. : А.С.К., 2002. – С. 804–844

15. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України; під заг. ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. – К., «Форум», 2001. – 944 с.

16. Ковалев М.И. Проблемы учения об объективной стороне состава преступления / М.И. Ковалев. – Красноярск : Изд-во Красноярского ун-та, 1991. – 285 с.

17. Попова Ю.П. Уголовно-правовая характеристика заведомо незаконного задержания, заключения под стражу и содержание под стражей: Дис.... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08. – Тюмень : Тюменский гос. ун-т, 2005. – 221 с.

18. Александров Ю.В. Злочини проти правосуддя / Ю.В. Александров // Кримінальне право України. Особлива частина: підручник (Ю.В. Александров, О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.); за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – К. : Атіна, 2008. – С. 571–599

19. Беніцький А.С. Злочини проти правосуддя / А.С. Беніцький, Р.М. Шеховцов // Кримінальне право (Особлива частина): підручник; за ред. О.О. Дудоров, Е.О. Письменського. – [2-ге вид.] – К. : ВД «Декор», 2013. – С. 672–709

20. Мельник Р.І. Кримінально-правова характеристика завідомо незаконних затримання, приводу, арешту та тримання під вартою (ст. 371 КК України): дис. ... канд. юрид. наук; за спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Р.І. Мельник. – К. : Луганський держ. ун-т імені Е.О. Дідоренка, 2008. – 221 с.

21. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A. I. Lukashov, and D j, проф N. F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A. I. Lukashov and candidate of law E. A. Sarkisova, translated from Polish by D. A. Barilovitch. – St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center Press”, 2001. – 234 p.

22. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y. I. Aidarov. – St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center – Press”, 2001. – 298 p.

23. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.M. Serebrennikova. – St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center – Press”, 2002. – 366 p.

24. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A. I. Korobeev. – St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center – Press”, 2002. – 226 p.

25. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A. V. Zhmenya. – St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center – Press”, 2002. – 366 p.

REFERENCES

1. Blagov E.V. Obshhaja chast' ugovolnogo prava v 20 lekcijah: [kurs lekcij] / E.V. Blagov. – М. : Jurlit-inform, 2012. – 344 s.

2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 roku // Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy – 2001. – № 25–26. – St. 131

3. Pro praktyku pryznachennia sudamy kryminalnogo pokarannia: Postanova plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 7 vid 24 zhovtnia 2003 roku (iz zminamy i dopovnenniamy vnesenymy postanovamy Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 18 vid 10 hrudnia 2004 roku № 8 vid 12 chervnia 2009 roku № 11 vid 06.11. 2009) // Postanovy plenumu Verkhovnoho sudu Ukrainy u kryminalnykh spravakh. – [2-he vydannia]. – К. : Alerta; TsUL, 2011. – С. 68–85.

4. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 08.03.2013. – № 9–10 – St. 474.

5. *Udalova L.D.* Zakhody zabezpechennia kryminalnogo provadzhenia / L.D. Udalova // Kryminalnyi protses [tekst]: pidruchnyk; za zah. red. V.V. Kovalenka, L.D. Udalovoi, D.P. Pysmennoho. – K. : «Tsentр uchbovoi literatury», 2013. – S. 163–210.
6. *Osadchyi V.I.* Zlochyny proty pravosuddia / V.I. Osadchyi, S.S. Cherniavskiy // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy / D.S. Azarov, V.K. Hryshchuk, A.V. Savchenka, V.V. Chernieia. – K. : Yurinkom Inter, 2016. – S. 895–969.
7. *Popeliushko V.O.* Zapobizhni zakhody, zatrymattia osoby / V.O. Popeliushchko // Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Naukovo-praktychnyi komentar; za zah. red. profesoriv V.H. Honcharenka, V.T. Nora, M.Ye. Shumyka. – K. : Yustian, 2012. – S. 401–462.
8. *Udalova L.D.* Zakhody zabezpechennia kryminalnogo provadzhenia / L.D. Udalova, O.Yu. Khablo // Kryminalnyi protses [tekst]: pidruchnyk; za zah. red. V.V. Kovalenka, L.D. Udalovoi, D.P. Pysmennoho. – K. : «Tsentр uchbovoi literatury», 2013. – S. 163–210.
9. *Matviichuk V.K.* Teoretychni ta prykladni problemy kryminalno-pravovoi okhorony navkolynshnogo pryrodnoho seredovyshcha: Monohrafiia. – K. : Natsionalna akademiia upravlinnia, 2011. – 368 s.
10. *Tiutiuhin V.I.* Komentar do st. 371 KK Ukrainy // V.I. Tiutiuhin // Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar: u 2 t.; za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.P. Pshonky, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. T. 2. – Kh. : Pravo, 2013. – S. 841–843.
11. *Vorobei P.A.* Zlochyny proty pravosuddia / P.A. Vorobei, O.M. Hrudzor // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy / D.S. Azarov, V.K. Hryshchuk, A.V. Savchenko [ta in.]; za zah. red. O.M. Dysunei, A.V. Savchenka, V.V. Chernieia. – K. : Yurinkom Inter, 2016. – S. 895–968.
12. *Boiko A.M.* Komentar do st. 371 KK Ukrainy / A.M. Boiko // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy; za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. – 9-te vyd., pererobl. ta dopov. – K. : Yurydychna dumka, 2012, – S. 1093–1095
13. *Chuvakov O.A.* Prestuplenie protiv pravosudija / O.A. Chuvakov, D.I. Krupko // Ugolovnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij; pod. red. Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. – H. : OOO «Odissey», 2001. – S. 774–835
14. *Aleksandrov Yu.A.* Zlochyny proty pravosuddia / Yu.A. Aleksandrov // Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy; za red. S.S. Yatsenka. – K. : A.S.K., 2002. – S. 804–844
15. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy; pid zah. red. Potebenka M.O., Honcharenka V.H. – K., «Forum», 2001. – 944 s.
16. *Kovalev M.I.* Problemy uchenija ob obektivnoj storone sostava prestuplenija / M.I. Kovalev. – Krasnojarsk : Izd-vo Krasnojarskogo un-ta, 1991. – 285 s.
17. *Popova Ju.P.* Ugolovno-pravovaja charakteristika zavedomo nezakonnogo zaderzhanija, zakljuchenija pod strazhu i sodержanie pod strazhej: Dis... kand. jurid. nauk: spec. 12.00.08. – Tjumen': Tjumenskij gos. un-t, 2005. – 221 s.
18. *Aleksandrov Yu.V.* Zlochyny proty pravosuddia / Yu.V. Aleksandrov // Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: pidruchnyk (Yu.V. Aleksandrov, O.O. Dudorov, V.A. Klymenko ta in.); za red. M.I. Melnyka, V.A. Klymenka. – K. : Atina, 2008. – S. 571–599
19. *Benitskyi A.S.* Zlochyny proty pravosuddia / A.S. Benitskyi, R.M. Shekhovtsov // Kryminalne pravo (Osoblyva chastyna): pidruchnyk; za red. O.O. Dudorov, E.O. Pysmenskoho. – [2-he vyd.] – K. : VD «Dekor», 2013. – S. 672–709
20. *Melnyk R.I.* Kryminalno-pravova kharakterystyka zavidomo nezakonnykh zatrymattia, pryvodu, areshu ta trymattia pid vartoiu (st. 371 KK Ukrainy): dys. ... kand. yuryd. nauk; za spets. 12.00.08 – kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo / R.I. Melnyk. – K. : Luhanskyi derzh. un-t imeni E.O. Didorenka, 2008. – 221 s.

21. The Polish Penal Code / edited by candidate of law, assistant professor A.I. Lukashov, and D j, prof N. F. Kuznetsova introduction by candidate of law, assistant professor A. I. Lukashov and candidate of law E. A. Sarkisova, translated from Polish by D.A. Barilovitch. – St. Petersburg : “Yuridichesky Center Press”, 2001. – 234 p.

22. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. – St. Petersburg : “Yuridichesky Center – Press”, 2001. – 298 p.

23. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.M. Serebrennikova. – St. Petersburg : “Yuridichesky Center – Press”, 2002. – 366 p.

24. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A. I. Korobeev. – St. Petersburg : “Yuridichesky Center – Press”, 2002. – 226 p.

25. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. – St. Petersburg : “Yuridichesky Center – Press”, 2002. – 366 p.

Шніпко О.С. Кваліфікуючі ознаки злочину завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою (частина 3 статті 371 Кримінального кодексу України)

У статті здійснено дослідження кваліфікуючих ознак злочину, передбаченого частиною 3 статті 371 Кримінального кодексу України. Автор полемізує з фахівцями, які мають свої судження щодо кваліфікуючих ознак цього злочину, пропонує своє бачення стосовно цих ознак і дає їх визначення.

Ключові слова: тяжкі наслідки, корисливі мотиви, інші особисті інтереси, обтяжуючі обставини, кваліфікуючі ознаки, матеріальні склади, формальні склади.

Шніпко А.С. Квалифицирующие признаки преступления заведомо незаконные задержания, привод, домашний арест или содержание под стражей (часть 3 статьи 371 Уголовного кодекса Украины)

В статье проведено исследование квалифицирующих признаков преступления, предусмотренного частью 3 статьи 37 Уголовного кодекса Украины. Автор полемизирует со специалистами, которые имеют свои суждения относительно квалифицирующих признаков этого преступления, предлагает свое видение относительно этих признаков и дает их определения.

Ключевые слова: тяжёлые последствия, корыстные мотивы, другие личные интересы, отягчающие обстоятельства, квалифицирующие признаки, материальные составы, формальные составы.

Shnytko O. Constituent Elements of a Crime Knowingly Illegal Detention, Attachment, House Arrest or Custody (Part 3, Article 371 of the Criminal Code of Ukraine)

This Article details the constituent elements of a crime envisaged in Part 3, Article 371 of the Criminal Code of Ukraine. The author debates with the other authors that have their own viewpoints on the constituent elements of this crime; offers another interpretation of these elements, and gives their definitions.

Keywords: Grave Consequences; Lucrative Motives; Other Personal Interests; Aggravating Circumstances; Constituent Elements; Materially Defined Crime; Formally Defined Crime

Стаття надійшла до редакції 10.12.2016.